List 2.

NOVICE

Tečaj XXXVIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljan po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. januarija 1880.

Obseg: Začasna postava zemljiškega davka pred državnim zborom. — Česa naj se slovenski gospodarji poprimejo, da dokažejo napredek svojemu gospodarstvu? (Dal.) — Spomin na zaslužne kranjske sadjerejce. (Dalje.) — Za zdravstvene potrebe kaj. — Doneski k slovanski mitologiji. — Smrt odličnega narodnjaka Jožefa Virka. — Slovstvene stvari. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Začasna postava zemljiškega davka

pred državnim zborom.

Uže 24. maja 1869. leta je bila oklicana postava, po kateri se ima zemljiški (gruntni) davek na novo uravnati. Deset let je preteklo, pa smo danes še tam, kjer smo bili. Te zavleke so največ prejšnja ministerstva in prejšnji državni zbor krivi. Še le lani 25. svečana je zbornica poslancev ukrenila začasno postavo (novêlo), 6. aprila 1879. od cesarja potrjeno, po kateri se je imelo pospešiti to, kar je 9 let polževo pot hodilo, tako, da bi razmera zemljiškega davka po novi postavi se pričela z letom 1882. Gosp. Chertek, sedanji voditelj finančnega ministerstva, je pa ukazal, vcenitev zemljišč pospešiti, in zbornici poslancev zdaj predlaga, naj se nova razmera zemljiškega davka uže z letom 1881. prične. Poseben davkovski odsek, kateremu predsednik je knez Lobkovic, mož naše (avtonomistične) stranke, in v katerem je tudi naš poslanec dr. J. Poklukar, je to važno postavo temeljito razpravljal, katera kmalu pride v zbornici poslancev v obravnavo.

Naj našim bralcem sedaj kaj več povemo o treh vprašanjih, okoli katerih se bo v državnem zboru sukala obravnava, za kmetijstvo sila važna.

Prvo vprašanje je: kedaj naj se zemljiški davek po novi postavi pobirati začne?

Večina odsekova (poslancev naše stranke) po pravici povdarja, da naglica, s katero se je vcenitev lansko leto vršila, je nakupičila veliko napák in krivic, zato se bode pravična podlaga za odméro davka šele le potem dobila, ko se bodo rešile vse reklamacije (pritožbe) davkeplačevalcev. Zato predlaga omenjena večina, da se dolžnost zemljiškega davka po novi postavi prične s 1. januarijem leta 1881., in da, dokler se ne rešijo pritožbe, se pobira davek po dosedanji razmeri. Kdor je preveč plačal, kakor ima po novi postavi plačati, naj se to, kar je po 1. januariji leta 1881. preveč plačal, ali povrne ali pa na dobro za prihodnje plačilo vpiše. Kdor pa je od 1. januarija 1881. leta naprej premalo plačal, ta naj doplača, kar je premalo plačal, a ne vse na enkrat, ampak v obrokih (brištih), ki ne presegajo 25 odstotkov tega, kar ima v enem letu plačati. — O tem pa si nista odsekova večina in vlada zdaj uže enenih misli, nadejati pa se je, da se kaka sredinja pot najde, ki bode vlado in zbornico sedinila v dotičnem sklepu.

Velike važnosti je drugo vprašanje: kako naj se vsled §. 4. začasne postave od meseca aprila 1879. l. vsacih 15 let določuje skupni znesek zemljiškega davka, ki se potem razdelí na posamezna, davku podvržena kmetijstva. Odsekova večina predlaga, „da vsacih 15 let se po poti postave določuje odstotek (percent), po katerem se zemljiški davek od poizvedenega čistega dohodka davku podvrženih zemljišč določi.“ Ali se bo finančno ministerstvo temu predlogu udalo ali ne, ni še gotovo, kajti njemu se veliko bolj dopada, če v proračunu kar naravnost kako okroglo svoto postavi, katero mora vlada vsako leto po zemljiškem davku dobiti. Tako, na primer, je v proračun za letošnje leto postavljeno 37 milijonov, ki jih ima donesti zemljiški davek od vseh avstrijskih dežel skupaj in ki je razdeljen na posamezne dežele posebej. Al kar za 15 let kar naprej določevati znesek davka brez ozira na slabe letine ali druge nezgode, to je toliko, kakor da bi se reklo: „ti moraš plačati, če tudi nimaš nič, s čem bi plačal“.

Tretje važno vprašanje je: kako naj so sestavljene tiste komisije, katere razsojujejo pritožbe (reklamacije)? Postava (novêla) od 6. aprila l. 1879. je položila to razsodbo v roke takim komisijam, v katerih imajo cesarski uradniki večino. Odsekova večina se ustavlja takim komisijam in predlaga: „namesti dosedanjih deželnih podkomisij naj se ustanoví v vsaki deželi ena pritožbina komisija; finančno ministerstvo imenuje predsednika in podpredsednika tej komisiji, ki ima še 6 do 12 udov z odločilnim glasom, polovico teh udov imenuje finančno ministerstvo, pa najmanj polovica njih mora biti iz vrste davkeplačevalcev, drugo polovico pa voli deželni zbor. To je pravično, kajti kmetovalci imajo svoje zastopnike v tej komisiji, vlada pa tudi kontrolo, da komisija postavno ravná.

To je bistvo postave, o kateri se bode kmalu obravnavati pričelo v zbornici poslancev. Ali bodo kmetovalci v obče dosegli kako polajšavo velikega bremena, ki ga nosijo, Bog vé, — naj bi se vsaj to doseglo, da bi zemljiški davek bil vsaki deželi pravično odmerjen, ne pa nekatere memo druzih presilno obložene, kakor, na primer, Kranjska, ki se je uže ob času deželnih stanov pritoževala, ko je ranjki grof Anton Auersperg temeljito spomenico sestavil, in so isto v poznejih deželnih zborih ponavljali narodni poslanci. Težka davkarska roka leží v obče na kmetijstvu v naši Av-

striji v primeri z drugimi državami. Tako, na primer, je na Pruskem leta 1878. zemljiški davek znašal 40 milijonov mark (ena marka 50 kr.), na Francoskem isto leto 173 milijonov frankov (en frank 40 kr.).

Česa naj se slovenski gospodarji poprimejo, da dokažejo napredek svojega gospodarstva?

(Dalje.)

Pomudimo se še nekoliko pri sobah, kjer ljudje bivajo.

Take sobe je treba vsak dan, in to zjutraj prezračiti. Prav se pa sobe prezračijo le s tem, da se — pozimi le krajši čas, poleti pa dalje časa — okna in vrata odpró, da slabi zrak iz sob, dobri vnanji zrak pa v sobo pride.

Vsak človek in vsaka žival, katera sope, potrebuje zraka. Zrak, ki ga človek v se sope, je ves drugačen, kakor tisti, ki ga iz sebe diha; uni ima kislica v sebi, ki je zrak življenja, — ta pa ima ogelno kislino v sebi, ki je zrak smrti, ki človeka in živali zaduši. Ta prememba dobrega zraka v slab zrak se zgodí v pljučah. Če tedaj ljudje v popolno zaprti sobi bivajo, posopejo kmalu ves kislic, iz sebe pa dihajo ogelno kislino, katera jim težko sapo dela in jih na zadnje zaduši. Da zrak, ki ga ljudje iz sebe dihajo, je zadušiven, to vidimo celó v cerkvah, zeló natlačenih, na svečah, ki so iz začetka svetlo gorele, čez par ur pa le brlijo. In zakaj to? zato, ker so ljudje veči del kislica posopili, katerega tudi sveče za svetlo gorenje potrebujejo, iz sebe pa izdihali ogelno kislino, katera morí življenje ljudí in živali, pa tudi gorenje sveč.

Iz tega pač vsak lahko previdi, kako potrebno je, da se vsaki dan prebivališča ljudí prezračijo in tudi še za to, ker je v sobah druzega smradú več.

Nekatera gospodinja sicer misli, da ni treba vnanjega zraka v sobe po odprtih oknih in vratah spuščati, če le sobo z brinjevim lesom ali jagodami ali kakim drugim kadilom pokadí. Al nevedna revica ne vé, da smrad zarad brinjevega dima vendar le ostane v sobi, če tudi nos zdaj bolj brinjev duh čuti, kakor smrad. Najbolje kadilo je frišni vnanji zrak.

Če že hočemo sobo z brinjevim lesom pokaditi, no, naj bo, — al prezračevanje sob se ne sme opustiti. Če je zračenje sob vsak dan pri zdravih ljudéh potrebno, je tem več potrebno, če je bolnik v hiši, se ve, da se mora to s tako previdnostjo zgoditi, da se bolnik ne prehladí. Zato naj se soba krajši čas zrači, bolnik za tisti čas z odejo pokrije ali okoli njega kaj takega nastavi, da unanji zrak ne more čez-nj pihati.

Če hočeš drv si prihraniti, ne začni s tem, da hiše ne prezračiš, ampak s tem, da manj kuriš. 14 stopinj gorkote po R. je prav zadosti gorkote za vsako sobo, in le potrata je, zdravju škodljiva, če sobo ćez to mero zakuriš.

Še enkrat vrh tega ponavljamo: poprimimo se peči, ki se od znotraj kurijo, kajti ž njimi si prihranimo drv, iz sob pa preženemo prevlažni in ne zdravi zrak.

Drva štediti (šparati) se ne sme gospôda učiti od kmeta, ampak kmet se mora učiti od gospôde, katera čuti dragino drv v mestih.

Naj govoreč o hišah, še par besedí rečemo o kuhinjah na kmetih. Navadno so kmečke kuhinje pravi dimnik bolezni, skoro take, kakor za divjake ali roparje; ženske se v njih sušijo kakor suho meso, in vsaka jed v skledi se mora z dimom narotiti. Nahajajo se celó hiše, ki še dimnika nimajo! Tista zaprta ognjišča, kakor jih uže večidel po mestih imajo, naj se napravljajo tudi na kmetih, vsaj ni treba, da bi zidana bila s posebno potrato, tedaj tudi njih naprava ni predraga, in s takim zaprtim ognjiščem se prihrani veliko drv, ker se v njih ne požgè veliko polén brez potrebe; s takimi ognjišči so kuhinje čedne in bele in pozimi so prava peč kuharici in drugim poslom, ki v naših navadnih kmečkih kuhinjah zmrzujejo. Če ima hiša kuhinjo s takim ognjiščem, potem ni treba, da bi pute in mlade prasce morali kmetje v hiši imeti, prav lahko jih imajo potem v kuhinji. Res je, da v tacih kuhinjah se ne dá meso in slanina sušiti, zato pa se pod streho naredijo posebne dimnice (Räucherkammern), v katere se dim iz dimnika po potrebi spušča.

To so najpotrebniše premembe, ki naj bi se v kmečkih hišah sčasoma vpeljale na veliko korist ondašnjim prebivalcem. Vemo, da bo marsikdo rekel: „vsaj nimam denarja za take poprave“. Mi pa temu ugovoru nasproti zmerom le trdimo, da ni vse tako dragó, kakor se na prvi pogled kaže, in da je treba varčnost pričeti s zdravjem.

Prihodnjič o hlevih kaj.

(Dalje prihodnjič.)

Spomin na zaslužne kranjske sadjerejce.

(Dalje.)

Leta 1854 so dobili svetinje: Halek Anton, učitelj na Vrhniki, Zadnik Filip, posestnik na Vrhniki, Božič Tomaž, kmetski sin iz Novevasi v Lescah, Vovk Anton, kmetovalec v Bregu na Breznici.

Leta 1855. so dobili svetinje: Perjan Matija iz Dežman Matevž iz Radoljice, Smrekar Jožef na Seli pri Semiči; častno diplomirani pa so bili: Kapele Janez, oskrbnik križanske grajščine v Metliki, Kostrevec Fr., grajščak v Črnomlji, Markič Mihael, kaplan v Semiču, in pa grajščina metliška.

Leta 1856. so dobili svetinje: Stare Simon na Kuplenki pri Bleškem jezeru, Pogačnik Jernej iz Ovsiš, Gorišček Mihael pri Beli cerkvi; častno diplomirana pa sta bila: Avgust pl. Fladung, c. k. okrajni predstojnik v Črnomlji, Florijan Konšeg, c. kr. okrajni predstojnik v Kamniku.

Leta 1858. so prejeli svetinje: Krek Jakob in Košnik Marija, oba od sv. Duha pri Loki, Schauer Janez iz Stare Žage in Lovro Pintar, kaplan v Predvoru.

Leta 1859. je prejel svetinjo: Starè Primož iz Podjele v Bohinji, — častno diplomo pa so prejeli: Kozler Janez, grajščak orteneški, Finc Matevž, mestni zdravnik v Ljubljani, Souvan Franc, trgovec v Ljubljani.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* *Afrikanska čebela.* Po sporočilih imenitnega g. Stanley-a, ki je obhodil vso srednjo Afriko, se nahaja ondi neka čebela, ki dela črn vosek, in ki je bila dosedaj še popolno neznana. Ta čebela je temno-rujave barve, debelega života in le na pol tako dolga, kakor naša navadna čebela. Vosek njen je črn; če ne bi na njem viselo polno čebelic, bi lahko kdo mislil, da je to smola, ne pa vosek.

Za zdravstvene potrebe kaj.

Za roke, po mrazu razpokane, se kot gotovo sredstvo v „Kärnt. Volksst.“ priporoča to-le: Vzemi beljak od enega jajca in mu primešaj nekoliko ruma; s to zmesjo, firnežu podobno, pomaži s čopičem ali kacim peresom rano. Tudi za sene, to je, za rane, če se je človek po dolgi bolezni preležal, je ta zmes neki gotova pomoč.

Národno blagó.

Doneski k slovanski mitologiji.

I.

Ladavice.

Spisuje Davorin Trstenjak.

Moj rajni dedec, ki so se rodili leta 1747., so mi ored 50 leti večkrat pravili: „Dečko! na svetu ni nič več veselo; vse lepe stare navade se opuščajo, zdaj uže eló Ladavice več popevat ne hodijo. Ko sem jaz nlad bil, so Ladavice še hodile na Jurjevo od hiše lo hiše popevat; najlepša dekleta so se lepo oblekla, cvetlicami okinčala, in povsod so jih radi poslušali.“ – Jaz, takrat deset let star fantič, sem se malo brigal a Ladavice, a ime sem si zapomnil, in veselilo me e sporočilo mojega starega ateja, ko pozneje pri Vuku od besedo „Ladavica“ berem, da okoli Karlovca: djevojke krščanske nakićene vjencima idu po vesima oči Džurdževa dne, a u varošu na Džurdžev dan d kuče do kuče i pjevaju“. Dobil sem od svojega nekanjega učenca, prezgodaj umrlega, nadepolnega klerika imona Megle*) košček ladavičnih pesmic, a gotovo o ni plod narodne poezije, ker metrum uže opominja a umetnega črednika pesme. Utegnil jo je kak šolmater zložiti, a zadržaj pesmi nam barem nekaj razjasuje, kaj so Ladavice bile. Pesem se glasi ovako:

Oj Lada, Lada, mila Lada,
Mi te dnes rešujemo,
Tvojega godù vesele,
Tebi v čast prepevamo,
Oj Lada, Lada, mila Lada,
Mi te rade imamo.

Masla si nam ti prinesla,
Celi svet je rožencvet.
Solnce si nam omladíla;
Da že začne toplo gret,
Oj Lada, Lada, mila Lada,
Tebi čemo hvalo pet.

Vuk piše pod besedo „Lada“: „Lado samo u jesmama se prepjeva na primjer:

Gleda momu od malena, Lado! Lado!
Od malena do golema, Lado! Lado!“

znana je hrvaška narodna pesem, ki se začne:

Pevke, Lado! pevamo ti,
Srca naša vklanjamo ti
Lado, slušaj nas Lado!

*) Šimon Megla je bil rojen v fari sv. Marjete na olenjem dravskem polji, in je imel prepis pesem rajnega tašnjega šolmeštra Kozarja, ki je v visoki starosti umrl. a je za kolednike pesmi zlagal; brž ko ne je gori posavljena tudi iz njegovega peresa, in utegnile so za njega b Jurjevem Ladavice še pohajati v vasi. Pis.

Karamzin piše, da se pri Rusih mlade ženke o mladoletji zbirajo in popevajo: „O Lado, didi Lado!“ (Glej Hanuš „Wiss. des slaw. Myth.“ 363 seq.)

Lada je toraj bila staroslovanska boginja, al kakošna? Staročeski glosator jo tolmači v „Venus“, in tudi ime „Lada“ ima pomen lepote; češki „ladný“, artig, schön, staročeski nitens, serenum, poljski „ladny“, schön, niedlich.

V slovanski mitologiji pa je bila boginja lepote edino mladoletna zemlja, to potrjuje narodna slavonska pesem, ki se začne:

Tri divojke žito žele,
Lade mi, Lade mile, Lade moj.

Lada je prinesla masla. To pa zopet kaže na zemljo, zato ima bistroumni Schwenk prav (Myth. VII. 205), ko piše: „Ueberall ist in der Mythologie die Göttin der Schönheit, Liebe und Ehe die Göttin der Erde, die grosse Lebensmutter, die um ihrer Herrlichkeit willen als Himmelskönigin in andern Mythologien erscheint.“ Ladavice so toraj bile Ladine družice, svečenice (Priesterinen).

Ruska dekleta, ko popevajo svečanost Ladino, obvežejo s traki brezov šopek, in ga vržejo v vodo, kakor Georgi (str. 499) pripoveda, in sklepajo iz tega na prihodnjo svojo zakonsko osodo.

Breza je bila pri starih Slovanih solncu posvečeno drevo. Kuhn („Märkische Sagen“, 331) sporočuje: „Die ehemaligen Wenden nördlich vom Salzwedel feierten nachfolgendes Fest: Am Abende vor Johannes (kres) werden alle Zweige einer Birke bis an den Gipfel, an dem man eine kleine Krone lässt (daher die Benennung Kronnenbaum), abgenommen, am Johannistag wurde der Baum feierlich gehohlt, ins Dorf gebracht, aufgerichtet, mit Blumen und Kränzen geziert, und dann mit mehreren Kannen Bier eingeweiht.“

Pri Rusinih se rabi beseda: lada v pomenu žena. *)

(Konec prihodnjič.)

Ozir po domovini.

Smrt odličnega narodnjaka Jožefa Virka.

Zadnjemu našemu listu je iz prijateljskih rok iz Konjic po telegrafu došla žalostna vest, da je prečastiti g. Jožef Virk, župnik v Ločah na Štajarskem, umrl. Gosp. Dav. Trstenjak priobčuje v „Slov. Nar.“ črtice iz življenja ranjcega, ki je bil po rodu Kranjec, 10. sušca 1810. v Dobu rojen, tedaj blizo 70 let star, blizo 44 let duhovnik. Ovčicam svojim – piše gosp. Trstenjak dalje – je bil zvest pastir, olepšal je hiše božje, in neutrudljivo je skrbel za moralno in narodno omiko svojih župljanov. Kot rodoljub je stal čvrsto kakor skala pri vsaki priložnosti na narodni strani, bodi si kot volilec ali srenjski odbornik. Kot duhovni pisatelj je znan iz brezštevilnih člankov „Zgodnje Danice“, iz spisov za društvo sv. Mohora, iz dopisov v „Novice“, „Slovenca“, „Slov. Gosp.“ itd. Posebno pa je slovel kot dober pesnik, zložil ni samo obilo sv. pesem in legend, nego tudi mnogo liričnih poezij in balad. Nekatere njegovih pesem so prav šaljive in satirične, druge, v duhu narodne poezije sestavljene, so postale obče blago slovenskega naroda. V njegovi zapuščini se utegne

*) Pri Litovcih so bili po Narbutu (I, 40) dnevi od 25. maja do 25. junija Ladi posvečeni. Device so takrat popevale pesem, ki se je začela z besedami:

Lado didie, musu deve!
to je: Lado velika, naša boginja!

*

najti okolo 4000 (?) pesem. Naj častiti loški kaplan g. Jakob Korošak in velečastiti gosp. dekan dr. J. Ulaga skrbita, da se po Virkovi smrti ne raztepejo. Če ni rajni odločil, kaj se ima po smrti z njegovo literarno zapuščino storiti, naj „Slov. Matica“ skrbí, da pride v njeno lastnino. Več njegovih pesem so slovenski skladatelji z napevi oskrbeli. Gotovo med velikim številom Virkovih pesem se bode še marsikatera našla, ki bode okrasila vrt slovenske poezije. — Rajni se je pri božjem opravilu na božič prehladil in umrl na pljučnici. Prijatelji zgubijo dobro dušo, duhovni tovariši ljubeznjivega soseda, fara skrbnega duhovskega očeta.“

Slovstvene stvari.

* *Jezičnik.* Spisal J. Marn. V Ljubljani 1879. Natisnil in založil Rudolf Milic.

Radostni pozdravljamo predragega nam znanca „Jezičnika“, ki stopi v tej knjižici uže 17. pot pred slovanski svet in nam v živ spomin kliče rodoljube, ki so kot navdušeni sinovi matere Slovenije obdelavali slovstvo domače ob času, ko je treba bilo, njemu še ledino orati. Če se radujemo dandanes vsestranskega in plodnega gibanja na slovstvenem in političnem polji in nas zaradi tega nekako „pisano gledajo protivniki“, ne smemo zabiti mož, ki so seme sejali, iz katerega je v malo letih izrastel sad, s katerim se smemo ponašati temveč, ker to, kar je Slovenec na slovstvenem polji dovršil, je dovršil iz lastne moči, premagavši mnogostranske zapreke, ki so se mu stavile od desne in leve. Velečastitemu prof. Marnu gre tedaj živa zahvala, da nam poredoma pred oči stavi nekdanje misijonarje naše svete narodne stvari in nam kaže, kaj je ta, kaj uni, ki uže dalj ali manj časa počiva v grobu, storil na slovstvenem polji. In tako bo dobro došel zopet ta novi „Jezičnik“ ne le domačinom, temuč tudi drugim našim slovanskim bratom, ker nahajajo v njem gradiva za spisovanje literature slovenske. — V „Jezičniku“, ki kot 17. knjiga zdaj pred nam leží, je bolj ali manj obširno opisano delovanje 7 rodoljubov, in ti so: Jurij Kobe, Jurij Varl, Anton Žakelj (Ledinski), Anton Oliban, Andrej Likar, Franc Jeriša in dr. Leon Vončina. — Kar je velecenjeni naš „Učit. Tovariš“ donašal v svojih listih celo preteklo leto, je skupaj v tej knjižici na svitlo prinesel „Jezičnik“, katerega toplo priporočajo slovanskemu občinstvu. Cena mu je 60 kr. in razen 1. „Jezičnika“ se dobivajo vsi naslednji v nekaterih zvezkih v „katoliški bukvarnici“ v Ljubljani.

* *Zvon*, leposloven list, izhaja na Dunaji po dvakrat na mesec na celi poli. Izdaje in ureduje ga Jos. Stritar. Naročnina mu je za vse leto 4 gold. in za pol leta 2 gold. Naslov: „Redaction des „Zvon“ Wien, VIII. Lange Gasse 44“.

* *Preširenklänge von Eduard Samhaber.* — Tako se zove knjiga, ki v elegantni obliki pride koncem prihodnjega meseca na svitlo. Naj so jej te vrstice napovednice.

Herder bil je prvi med nemškimi klasiki, ki je nemško literaturo s tem obogateti želel, da je v njo krasne cvetke iz literarnega vrta tujih narodov presejeval. Prvi nemški klasik Göthe je tako navdušen bil od srbske národne balade „Asan-Aganica“ (se ve da v prevodu), da jo je v nemški obliki „Klagegesang von den edlen Frauen des Asan-Aga“ na svitlo dal ter tako svojim rojakom pokazati hotel, kako lepa da je srbska narodna poezija. In prvak nemškega jezikoslovstva J. Grim, v istini objektiven mož, je o slavjanskih narodnih pesmih sodil tako le: „Evropa bi ostrmela nad njih krasoto, ako bi jih poznala“. — Vsi ti veliki možje so bili podobni marljivi bučeli, ki neumorno išče sladkega medú po krasnih cvetkah, naj uže rastejo v tem ali v unem vrtu. Le po duhu prestavljati krasne poezije druzih narodov, bilo je njihovo vodilo, češ, da „črka mori, duh pa oživlja.“ Če se od besede do besede pesem prestavlja, je navadno vse le bolj leseno, okorno, kajti prestava ostane le prestava, vsaj „črka mori“. Če se pa samo ideja vzame iz pesmi in jej dá nova obleka, duhu jezika primerjena, potem pesem na videz postane nova pesem, a vendar je le oblika, to je, obleka nova, duh njen pa nespremenjen: „duh oživlja“.

Na ta način bode Preširen v novi nemški obleki na svitlo prišel. Želeli smo namreč tudi mi, da bi se kak izvrsten Nemec, kak Herder, sedanjega časa tudi na naše slovstvo ozrl, ter tako tudi narodu nemškemu pokazal cvetje našega slovstva. In res, dobili smo ga. Gosp. Edvard Sambaber, profesor nemščine na naši pripravnici, iz Kremsmünstra domá, je prišel lansko šolsko leto iz gornjega Avstrijskega v Ljubljano in koj se je zeló zanimival za naše slovstvo. Prestavili smo mu vsega Preširna in mu šli, kolikor je bilo mogoče, na roke, on pa je ideje iz njegovih pesmi jemal ter v novi poetični obliki prelepo predelal, poleg tega pa je tudi v prav poljudni, gladki in prijetni prozi življenje njegovo narisal. Uvod temu delu je izvirna dolga pesem: „An Preširen“, potem pa v 8 podobah kaže slavnega našega pesnika.

To za sedaj; ko bode tisek knjižice „Preširenklänge“ dovršen, povemo kaj več. M. L.

* *Ein versenktes Eden.* Romantische Erzählung aus Adelsberg von L. Wasserburger. Wien, Verlag von Carl Konegen.

Tako je ime jako lični novi nemški knjižici, ki je ravnokar na Dunaji na svitlo prišla in kateri predmet je romantična povest, vzeta iz prikazen v naši jami Postojnski „podzemeljskem raji“; od tod ime „Versenktes Eden“. Kranjska dežela čedalje bolj sloví po tujih pisateljih. Baumbach je s svojim „Zlatorog“ prvi pričel z enako stroko, al po naših mislih je Wasserbergerjeva povest zato bolj zanimiva, ker se dejanje njeno vrší v postojnski jami, po vsem svetu znani, in pisatelj z izvrstnim peresom odkriva stvarí, ki si jih le živa fantazija umišljati more. Namen „Novicam“ ne more biti, da bi se na drobno spuščale v pretres te povesti, ki jo bode vsak, ki je nemščine zmožen, radostno čital; to pa moramo dostaviti, da njen pisatelj ni zašel na tisto nepošteno pot, ki jo hodijo le preradi Nemci, ko slavo pojoč naši deželi, grdijo naš narod slovenski. Zato pisatelj zasluži hvalo tudi v tem oziru, in zato jo priporočamo našim domorodcem in domorodkinjam s polnim prepričanjem, da se ne bodo kesali, če si omislijo knjižico, ki je na Dunaji v knjigarni Karola Konegen-a na svitlo prišla.

Naj pri tej priliki omenim tudi časnik „Der Tourist, Organ für Touristik, Alpen und Naturkunde, herausgegeben von W. Jäger in Wien.“ Hribolazcem in naravoslovcem je ta časnik zeló priljubljen; cena za celo leto mu je 5 gold. P. pl. R.

Mnogovrstne novice.

* *Dunajsko mesto* nima nič manj kot 8 milijonov zaostalih dolgov na davkih. V finančnem ministerstvu so zaradi tega zeló potrti, da je stolno mesto Avstrije na davkih toliko zaostalo. Ugibuje se, zakaj to?

* *Steviljenje ljudstva v Bosni in Hercegovini* je vse drugačno število pokazalo, kakor se je dozdaj mislilo. V Bosni in Hercegovini skupaj je komaj 800.000 ljudí,

„ponosno“ Sarajevo nima ne 60 ne 50.000 prebivalcev, ampak le 28.000.

* *Stanje turške armade.* „Pol. Corr.“ piše o njem tako-le: Turške vojske, katera je sicer bila hrabra, zdaj človek skoro ne more več spoznati. Beračenje ne smatrajo vojaci več za sramoto. O belem dnevu je videti v Carigradu, kako vojaci na oglih stojé, ter mimogredoče prosijo milodarov. Ti reveži so zadovoljni tudi z najmanjšim darom, ki se jim dá. Drugače je pa med njimi ponoči. Če srečajo kacega, le na pol pošteno oblečenega človeka, prosijo ga, da jim dá nekoliko grošev „za duhan (tobak)“, če pa zapazijo kacega kmeta, planejo čez-nj in ga vsega oropajo. Krivo tega stanja je to, da vojaci uže kakih 40 mesecev niso dobili plače.

Naši dopisi.

Iz Rusije 3. jan. —*η*. *) — Te dni smo imeli nov dokaz, kako puste so čenče o „ruski zaostalosti“, o „pomanjkanji civilizacije v Rusiji“ itd. bodi si, da to čenčajo innorodci ali pa „civilizirani miši“. V Moskvi se je osnovalo novo „Obščestvo ljubiteljej duhovnago penjija“. To društvo je dalo 28. decembra svoj prvi duhovni koncert v velikanski dvorani „maneža“. Dvorana je bila polna raznega občinstva od najviših stanov do prostega naroda, kateri je plačal za sedež samo po 30 kopejek. Vseh dragih in 30kopejčenih biletov skupaj se je prodalo 10.848, tedaj skoraj enajst tisoč poslušalcev je bilo v koncertu v „divji“ Moskvi! Soglasno s takim gromadnim številom poslušalcev bil je tudi dohodek koncerta obilen; znesel je 8692 rubljev. Koncert se je po občem priznanji izvršil izvrstno in vtisk, ki ga je naredil s strojnim petjem kor, obstoječ iz 700 pevcev, bil je res grandijozen. Mojster, ki je v nekoliko mesecih vstvaril velikanski kor s sedemsto pevci ter mu vdahnil edinost in umetnijo, se imenuje Nikolaj Aleksandrovič Smirnov. Peli so pesmi raznih kompozcij, posebno visokoumetne so kompozicije „Čertog Tvoj“ Bortnjanskega, „Slavvoslovije velikoje“ Vedelja, „Oče naš“ Sartova, „V Čormnjem more“, „V molitvah neusipajuščago“ in „Preslavnaja“ Turčanjina. — Cilj imenovanega društva je, ob nedeljah in praznikih dajati duhovne koncerte in tako narod, namesti da zahaja v gostilnice, vabiti k blagimi zabavami.

Iz Pazna 7. jan. (*Zahvala.*) Častiti gospod o. Hugo Novlan, katehet ljudske šole v Paznu, je izročil odboru za stradajoče v Istri sledeče, po čestitem g. Jak. Dolencu, vikarju stolne cerkve v Ljubljani, nabrane svote: 5, 12, 20, 15, 32 in 45 gold. 50 kr. Isto tako je imenovani gospod izročil odboru po čast. gosp. fajmoštru A. Koširju v Št. Rupertu nabrane svote 10 gold. in 23 gold., dalje od častitega gosp. fajmoštra Kulovca v Št. Vidu nabranih 22 gold. in od gosp. Al. Šimeca darovane 3 gold., skupaj 187 gold. 50 kr. Častiti gosp. o. Herman Venedig, katehet in profesor na viši gimnaziji v Paznu, je izročil odboru za stradajoče po čast. gosp. o. Josipu v Ljubljani nabranih 26, 25 in 47 gold. in po častitem gosp. o. Joakimu nabranih 27 gold., skupaj 125 gold. Obema gospodoma, ki se požrtovalno trudita, da bi žalostno stanje naših gladnih bratov v Istri zboljšala, isto tako vsem imenovanim gospodom v Ljubljani, ki so se potrudili, one svote nabirati, in vsem blagim darovalcem izreka odbor za stradajoče najprisrčnejšo in toplejšo zahvalo. Bog naj jih blagoslovi in jim stoterno vse povrne!

Nek preblag gospod iz Ljubljane, kateri pa ne želi biti imenovan, je odboru poslal jako dobrodošli dar 400 kilov kisle repe in kislega zelja. Odbor se tudi temu gospodu za imenovani dar prisrčno zahvaljuje.

V imenu odbora za stradajoče v Istri:
Berbuč, tajnik.

V Gorici 11. jan. — Hvala Bogu! Goričanje zdaj vsaj vedó, kje bodo po smrti počivali. Razmotana je štrena našega novega pokopališča. Tista namestništvena komisija, ki je 2. novembra u. l. ogledala že pripravljeni prostor za novo pokopališče, oddala je svoje menjenje in sicer — ugodno odločenemu prostoru in tistim, ki so ga ukupili. Zgubila je tedaj pravdo tista stranka naših meščanov, ki je proti novemu pokopališču agitovala. V kratkem prinese „L Isonzo“ prevod namestništveno-komisijskega izvestja. Zdi se mi, da v vsej tej zadevi se je najbolj blamiralo — nezmotljivo „znanstvo“. Kako? — povemo drugi pot. — Mrtvaški — pokopališčni — zadevi sorodna je tista starinoslovska vest, ki gre te dni po časnikih. Pri sv. Luciji blizo Tomina so namreč izkopali neke starine, o katerih naš konservator advokat dr. P. Bizzaro trdi, da so iz tiste dôbe, ko je naš Oglej bil dospel do vrhunca svojega razcveta. Centralna komisija za ohranjevanje starih spominkov na Dunaji je pripravljena, odločiti kako vsoto za izkopavanje starin pri sv. Luciji. — V Gorici imamo zdaj še druzega konservatorja. Ta je gimn. prof. H. Majonica, ki ima sosebno v Ogleji veliko opraviti. Vlada misli napraviti v Ogleji starinski muzej in je v ta namen že dvoje privatnih zbirk ukupila — grof Cassis-ovo in Monazi-evo. Tudi tu veljá: „Mortui praebent vivis et sapere et vivere“. — Zdaj vrnimo se k živim — in pa kakó živim! Naša deželica ima danes osem časopisov: slovenske 3, italijanske 4, latinskega 1. (Ta poslednji pa ni edini latinski v Avstriji, kakor je pisala unidan graška „Tagespost“, saj izhaja tudi v Poreču en latinsk list in znabiti tudi še kje drugde kateri). V kratkem pa bosta začela izhajati še dva lista — učiteljska: italijanski se bode tiskal v Gradišči, slovenski („Šola“) pa v Gorici. — Čudeže delajo sè svojim listom — „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“ — naši oo. Frančiškani. Ko sem zadnjič o tem mesečniku poročal, bilo je nad 3000 naročnikov; včerajšnja „Soča“ pa pravi, da jih je zdaj več ko 5000, ki so že plačali. „Et nunc moniti discite“ — liberalci! Zdaj veste, po kakošni hrani sega naš narod. — Na grof Chambord-ovem dvoru sta navadno po dva legitimistovska veljaka. Te dni sta prišla mejni grof Foresta in grof Dandignè; odšla sta njuna prednika g. Cazenove in grof Vipray. In tako se dvorna gospôda zmerom nekoliko vrsti. — Dne 8. t. m. je umrl v Solkanu vikarij v pokoji, blagi gosp. Val. Dolijak. H koncu misijona, ki ga je imel tam njegov brat o. Franc. Dr. J. — čegar pridigo je rajnki en dan še poslušal — prejel je sv. obhajilo — za smrt. (Solkan je neka duhovska „pensionopolis“. V 7 mesecih so 3 duhovniki — pokojniki tam umrli.)

Prem 8. prosenca. — Da se tužna štatistika požarov lanskega leta popolni, naj poročam ob kratkem o zadnjem enacem slučaji tukajšnjega okraja. Na sv. Štefana dan, 26. decembra u. l. bilo je, kakor po navadi, duhovno opravilo na Ostrožnem brdu (fare košanske); ravno pri vvodu pridige zakriči nekdo: „gori, gori!“ V par hipih bila je cerkev popolnoma prazna; zadnjih treh delov sv. maše vdeleževala sta se edino le gosp. duhovnik in pa suborski cerkvenik, kateri je pri maši stregel. Zapaljeno bilo je, kakor se pozitivno go-

---

*) Prejeli smo tudi poslani nam jako zanimivi članek „o ženskih ruskih gimnazijah“. Hvala lepa! Kmalu pride v tisk.
Vred.

vori, iz hudobije; pogorelo je osem gospodarskih poslopij z vso živinsko krmo in drugim ondi spravljenim kmetijskim orodjem. Živino, razen štirih pitanih prešičev, kateri so zgoreli, so oteli. Največa nesreča pri tem pa je še ta, da je zgorel tudi en gospodar, zapustivši vdovo in troje otročičev. Izdatno gasiti ni bilo moč zaradi pomanjkanja vode. Zavarovani bili so vsi osmeri gospodarji, a letne doneske so o pravem času le štirje vplačali; vsa škoda cenjena je na 8000 gld. Po cerkvah bližnjih — sosednih fará so se med preteklimi prazniki za te onesrečence v škrabce milodari nabirali; a nabralo se je le malo, ker je ljudstvo sploh ubogo, pomanjkanja trpeče. Naj bodo ti siromaki usmiljenim domoljubom v podporo prav toplo priporočani!" *)

Včeraj volil se je nov cestni odbor za bistriški okraj v Bistrici. Voljeni so sami narodnjaki, in ti so: gosp. Josip Valenčič in Škender Ličan iz Bistrice, gosp. Andrej Frank iz Prema, g. Anton Požar iz Knježaka in g. Andrej Samsa iz Dolenjega Zemna. Tako so zopet tukaj nemčurji izgubili en javen posel. Znani gosp. Fischer propal je poredoma dvakrat: pri občinskih volitvah za jablaniško občino, a sedaj pa še pri volitvi cestnega odbora. Sveta narodova féma pričenja na vseh linijah svoje osvetno delo v prid naroda! Tukajšnji okraj ima 1700 gold. v hranilnici, katere bil je prejšnji cestnega odbora predsednik za most pri Bobnu po dokladah na davke nabral — a mu je račun izpodrsnil. Ta svota bo pa v tem denarnem zlostanji davkoplačevalcem prav prišla, kar je upanje, da jih bode sl. deželni odbor za cestne potrebe tukajšnjega okraja novemu cestnemu odboru v porabo prepustil tem bolj, ker so zares izredno slabi časi in se nove obloge v ta namen nikakor iz humanitete nakladati ne morejo.

Zimo imamo tukaj od začetka decembra u. l. vedno prav suho in mrzlo; glad in beda se sploh vedno hujše oglaša, čemur je več ali manj tudi zaprtija zaradi goveje kuge dopomogla. Bog daj, da se skoraj z dobro letino v tem obziru kaj na bolje obrne!

Te dni bode se pooblastilo gosp. drž. poslanca A. Obrezi v Bistrici, na Št. Petru in v Diljcah podpisovalo. Bog daj dobri vspeh!

Premec.

Iz Starega Trga. — Volitev občinskega starešinstva smo imeli 10. dec. u. l., pri kateri je bil voljen Marka Sterk za župana, za svetovalca pa sta bila izbrana Pavel Barč in Peter Panian.

Iz Čekovnika na Notranjskem. — Mi smo pri volitvi občinskega zastopa 15. decembra u. m. za župana izvolili Jakoba Tratnika, za svetovalca pa Jakoba Bajta in Franca Podobnika.

Cerklje na Gorenjskem 9. prosenca. (*Pomladanske cvetlice.*) Naj reče kedo kar hoče, kar je res, je pa res, in gole resnice človek ne more utajiti, naj se še tako napenja. Res pa je, da sem danes s Šenturške Gore stopaje v Cerklje trgal prve spomladne cvetlice pod grmovjem ob potu, a da ne bi koga obhajala hudobna misel, da širokoustno lažem, pošljem posamne pasmi ali špecije sl. vredništvu na ogled. **) Te prvenke so pa te-le: Spomladni jegelček (Primula veris). To nježno cvetlico je tudi cerkljanski g. kaplan uže predvčeranjem prinesel z Možancev, kamor je obhajat bil šel. Druga je jeternek (Anemone hepatica ali tudi Hepatica triloba) in tretja je rigelc ali marjetica (Bellis perennis). Kedo bi bil pričakoval, da se bodo po tako hudi zimi tako kmalu cvetlice prikazale; toda mi gorjanci smo gledé letošnje in lanske zime veliko na boljem od poljancev. Ko se doli v nižavi dan za dnevom sive megle do poludne vlačijo, da je, kakor naš gorjanec pravi, „salaboljsko mrzlo", tako pekleno mrzlo, da človeku škriplje pod nogami, kakor bi ž njimi drobil steklene plošče, imamo na gorah celi božji dan vedno čisto jasno nebo, solnce nas prav dobrodejno ogreva in topí čez dan sneg, da se brežinam, obrnjenim proti njemu, kar gola rebra kažejo, da na nekaterih mestih je uže popolnem kopno; potlej pač ni čudno, da nas gorjance uže cvetlice razveseljujejo, ko nižave še debela snežna odeja pokriva. Na zdravje!

S. Robič.

Lesce. — Pri volitvi 13. decembra u. l. je bil za župana izbran Anton Meršol, posestnik v Hrašah, za svetovalca pa sta bila izvoljena Jožef Olifčič iz Nove Vasi in Jožef Pretner iz Lesc.

Iz Fužin (Weissenfels) na Gorenjskem. — 9. dne decembra u. l. smo imeli volitev občinskega starešinstva, pri kateri so bili Andrej Eichleter za župana, Martin Dragan, poštar in posestnik, in pa Jožef Gollmayer, učitelj, za svetovalca izvoljeni.

Iz Kamnika 7. jan. — Gosp. Karol Križman, od c. kr. deželne sodnije imenovan za notarskega substituta, je pri nas o novem letu odprl svojo pisarno. Ker sedaj ni stalnega notarja ni na Brdu ni v Kranji, je s tem, da smo v Kamnik dobili gosp. K. Križmana, gotovo vstreženo vsem, ki notarja potrebujejo.

Iz Režiš. — Nova volitev županstva nam je dala za župana posestnika Jurija Kovača, za svetovalce pa Florijana Petelnikarja, Martina Bukovca in Andreja Moharja.

Iz Litije. — Pri novi volitvi občinskega starešinstva je bil za župana izvoljen gosp. Alojzij Kobler, posestnik, za svetovalca pa sta bila izbrana gosp. Luka Svetec, c. kr. notar, in gosp. Anton Primožič, posestnik. Živili!

Iz okolice ljubljanske 10. jan. — Naš okrajni šolski svet je imel 8. dne t. m. pod predsedstvom okrajnega glavarja sejo, v kateri je po večini glasov odbil nakane nemčurske, po kateri naj bi se ubogi učenci ljudskih šol, ki se imajo učiti mnogo druzih za življenje potrebnih naukov, uže v ljudski šoli trpinčili z nemščino. Odločno so se rodoljubni udje okrajnega šolskega sveta izrekli zoper to novinko, in to iz treh vzrokov: 1) bi bilo to na škodo drugim šolskim predmetom in otroci bi se nemščine vendar le ne naučili; 2) bi bilo to na zoper §. 19 državnih postav; 3) ima v tej važni reči odločiti le deželni zbor. — Kakor zvemo, je uže več okrajnih šolskih svetov storilo enake sklepe. To je pošten odgovor večini deželnega odbora kranjskega.

Iz Ljubljane. — Deželna cenilna komisija kranjska za uravnavo zemljiškega davka je 12. dne t. m. pričela svoje konečne obravnave, da vsled §. 34. postave od 6. aprila 1879. leta cenilne operate vseh okrajnih cenilnih komisij pregleda in prevdari, ali se je vcenitev zemljišč prav izvršila, ali se okraji med seboj prav vjemajo in če je vcenitev zemljišč naše dežele tudi sosednim deželam primerna. Mi se popolno zanašamo na naše zastopnike v tej komisiji, da bodo krepko se potegnili za to, da se deželi v obče olajša breme zemljiškega davka, ki ga je dozdaj preobložena nosila in se jej iz tega ozira zadnja leta vsako

---

*) Naj pomaga revežem kdor more, in če naravnost ne pošlje jim milodara, naj ga pošlje vredništvu „Novic".

Vred.

**) Lepa zahvala za milo spomladansko trojčico! Kako srečni ste hribovci memo nas Ljubljančanov, ki dan za dnevom in celi Božji dan tako debelo meglo imamo, da bi jo lahko z žlico jedli.

Vred.

leto precejšnja vsota odpisovala, ki pa je vendar še premajhna bila v razmeri s sosednimi deželami. Več o tej sila važni zadevi govorimo na prvem mestu današnjega lista.

— (*Deželni odbor*) je v sejah 9. in 13. dne t. m. obravnaval proračune različnih zakladov za l. 1880. in med njimi tudi proračun deželnega zaklada, za katerega bo treba 20% priklade na direktne davke in 10% priklade na vžitnino naložiti, da se pokrije ponanjkljaj 268.766 gold. — Pogorelcem z Blata pri Šmariji je deželni odbor dovolil 150 gold. podpore iz deželnega zaklada.

— (*Iz seje družbe kmetijske 4. dne t. m.* — Konec.) Družba kmetijska dunajska je povabila našo družbo, naj bi tudi ona na korist domačemu kmetijstvu se obrnila na državni zbor s prošnjo, da bi on delal na to, da vlada pod istimi pogoji kakor na Ogerskem dovoli pridelovanje tobaka; — odbor sklene to storiti. — Gospodarja Andrej Samsa in Blaž Tomšic v notranji Bistrici prosita svéta, kaj jima je storiti, da bi se jima znižala občinska davščina za pašo ovác; — odbor jima svetuje, naj se obrneta do sl. deželnega odbora, ki je viša instancija občinam. — Sl. deželna vlada naznanja družbi naši dopis sl. ministerstva kmetijstva, v katerem komisija konjerejska poroča, da je pri lanski delitvi konjskih premij zapazila zboljšanje konjereje na Kranjskem; odbor to naznanilo radosten na znanje vzame. — Sl. deželna vlada naznanja odboru dneve, kedaj se bodo v Radoljici, Kranji, Kamniku in v Ljubljani preiskovali žebci, katerim naj bi se licence za puščanje dale; — odbor pritrdi tem dnevom in sklene, da družbo v tej komisiji zastopata gosp. Josip Fr. Seunig, ud centralnega odbora, in pa gosp. E. Šlegel, učitelj podkovstva in živinozdravstva na ljubljanski živinozdravski šoli. — Vitez dr. Gutmansthal poroča o smrti pl. Mucija Tomasinia, slavnega učenjaka in predsednika družbe kmetijske tržaške; — odbor se zahvaljuje gosp. vitezu Gutmansthalu, da je družbo našo zastopal pri pogrebu odličnega pokojnika. — Gosp. Bratu v Ukvah se piše, naj s transportom ukviških ovnov v Ljubljano, ki jih nakupi iz državne subvencije, tako dolgo čaka, da ostra zima nekoliko odneha. — Za uda družbe kmetijske je bil sprejet gosp. Edvard Šlegel, učitelj na ljubljanski podkovski in živinozdravniški šoli. — Koncem seje izreka gospod predsednik odborniku dr. Poklukarju zahvalo za njegovo krepko postopanje o davkovskih zadevah v odseku davkovskem zbornice poslancev; ves odbor zasluženi zahvali pritrdi.

— (Zapisnik volilcev) za dopolnilno volitev v mestni zastop, ki se bode spomladi vršila, leži v ekspediciji na magistratu na ogled. Reklamacije takih, ki nimajo volilno pravico, a niso v zapisniku, ali pa reklamacije volilcev zoper v zapisniku neopravičeno vpisane, morajo se vložiti do 7. dné februarja meseca.

— (*Občini Šmihelski poleg Novomesta*) je presvitli cesar za zidanje nove šole daroval 300 gold.

— Namesto umrle predstojnice matere Jozefe Ottrus so si ljubljanske nune 8. t. m. izvolile gospó mater Antonijo Murgelj.

— (*Kat. družba rokodelskih pomočnikov*) obhajala o letos uže svojo petindvajsetletnico. „Novice“ so se za leta mnogo zanimale za to hvalno družbo, in tudi danaj, v 25. letu njenega obstanka, smemo reči, da je v Ljubljani malo tako dobrodelnih naprav, kakor je ta družba, zlasti v sedanjem za delalni svet tako spolzkem in vrtoglavem času. Zato nas srčno veseli, da se je letošnja veselica te družbe na novega leta večer tako vrlo lepo obnesla. Res, vse točke precej obširnega programa so bile primerno odbrane in so se tudi prav dobro izvršile. Gledé petja se je izustil nek v tej stroki kompetenten gospod, ki se za družbo uže več let mnogo zanima, da so se pevci tako skazali, kakor še nobenkrat, kar se spominja. Jako gladko je tekla in veliko veselost je vzbudila nalašč za ta večer (po gosp. A. Kržiču) priredjena vesela igra „Nos ali pa denar!“ ki je vzeta iz življenja in ima v šaljivi obliki tudi precej poduka v sebi. — Veliko radosti je med poslušalci vzbudila godbina igra s tamborico: „Šopek slovanskih pesem“. Tudi nemška igrica „Ein trauriges Lustspiel in 3 Akten“ za 1 osebo, je precej smeha provzročila. Enako hvale vredne so bile razne deklamacije. Ob kratkem: vse točke so bile take, da bi se bile lahko vršile pred očmi mnogoštevilnišega občinstva; škoda res, da ima društvo premalo prostora za tako dobro ubrane veselice. Bog obudi velikodušnih podpornikov, da bi se moglo sčasoma še temu v okom priti. — Število družnikov, slišimo, da raste dan na dan; zdaj jih je uže nad 70 — res veselo znamenje! Ne bomo hvalili gospodov, ki vodijo društvo in imajo ž njim opraviti, pa tudi mnogih dobrotnikov ne, ki so družbi dejansko udani, tudi ne posamesnih njenih društvenih udov, vrlih pomočnikov, — kajti dobro delo se samo hvali; le to želimo, da bi blaga družba še dalje se krepila in rastla ter postala nekakošno prijetno ognjišče na narodnem rokodelskem polji!

Enaka veselica za rokodelske učence je bila na sv. 3 kraljev večer tudi v sobah kat. rokodelske družbe. Tudi ti so po svoje prav ugodno rešili svojo nalogo ter pošteno razveselili ta večer sebe in goste. Odpri je to mladostno zabavo čast. g. J. Rozman s prav lepim nagovorom, v katerem je, jemaje povod od „božičnega drevesa“, nadepolne dečke gorko opominjal, naj skrbno gojijo tisto drevo, ki jim ima kedaj kruh dajati — tisti stan, ki si ga je slehern odbral, naj ga branijo vsake škode in nevarnosti: mraza, črvov itd. Potem se je raznovrstno deklamovanje, ki je zanimalo poslušalce če tudi ne po dovršeni umetnosti, ki se od mladine zahtevati ne more, a tem bolj po naivni priprostosti, vrstiti začelo s prijetnim petjem, ki nam je bil nov dokaz uže znane marljivosti čast. g. P. Angelika in pridnosti njegovih učencev. Posebno komičen je bil „šolmašter z abecedarji“, ki ga še v slovenščini nismo prej slišali. Po vsem tem se je na veselje učenčkov razvilo božično drevo, napravljeno po gosp. pomočnikih, in razdelili so se razni darovi, ki so jih darovale blagodašne ljubljanske gospé. Končala se je veselica s tombolo. — Taki večeri so nekako prijetno zadostilo onim gg. mojstrom, ki tako hvalevredno skrbijo za svoje učence, po drugi strani pa so opomin drugim, ki se premalo brigajo za-nje, ne vedé, da v prvi mladosti je delati treba podlage poznejši sreči!

— (*Dramatično društvo*) jo je s svojo prvo gledališko predstavo dobro zadelo. Igra „Ogenj ni igrača“ je ena najlepših veselih iger in naše dame in gospodje so jo tako dobro izvšili, da so občno pohvalo obilo zbranega občinstva želi. Vse to skupaj je vesel prognostikum za prihodnje predstave dramatičnega društva. Tej zasluženi vsestranski pohvali naj pa dodamo dvojno željo: Igre naj se točno začnejo o napovedani uri, ne pa cele pol ure kasneje, in z gledališkimi listki naj dramatično društvo ne bode tako skopo, da mnogi niso mogli tudi za denar ne listkov dobiti, da bí bili vedeli, kdo igra in kaj igra.

— Tudi prvi ples v čitalnici je bil še dosti živahen, ako se pomisli, da je prvi ples zmerom le navod drugim.

— (*Slovesna „beseda“*), ki jo čitalnica naša napravi o svečnici, se bode letos še posebno odlikovala s tem, da po vabilu čitalničnega odbora ste mu odlični pevkinji gospá Gerbičeva iz Cerknice in gospá Lav-

ričeva iz Rakeka obljubile sodelovati pri tej „besedi“. Dobro došla slavčega notranjska!

— (*Iz Ajdovščine*) se piše, da se projekt železnice od št. Petra črez Vipavsko dolino v Gorico zopet oživlja.

— Banka „Slovenija“ je pritožbo vložila c. k. najviši sodniji na Dunaji zoper razsodbo c. k. više sodnije v Gradcu, ki je konkurs razpisala banki.

— (*„Brencelj“*) je s štev. 23—24 končal svoj 11. letnik in stopi zdaj v 12. leto. Zadnji številki ste zopet polni mikavnega blaga, posebno pa podoba na zadnji strani je dobro izmišljena in izdelana. V prihodnjem letu bo izhajal po enkrat na mesec, pa še enkrat tako debel, kakor zdaj, kar bo naročnikom gotovo po volji, ker bodo dobivali po več berila. Kdor še ni naročen, se lahko naroči, predno izide prva številka t. l.; list je pri vsi obilnosti po ceni, celo leto veljá le 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Kako nehvaležen je „Laib. Tagblatt“, glasilo nekdanjih ustavovercev, kazal je zopet njegov 3. list, v katerem „Laibacherici“ očita, da je objavila enoglasno izvolitev princa Ernesta Windischgrätza za državnega poslanca, a je pozabila dostaviti, da se „ustavoverska stranka ni udeležila volitve, s tem pa svet moti, ki bi utegnil misliti, da vsi volilci onih okrajev so poslušali komando Hohenwart-Bleiweisovo.“ — Namesti da bi „Tagblattovci“ hvaležni bili „Laibacherici“, da svetu ni odkrila sramote, da za tisti okraj, ki ga je zadnjih 6 let g. Dežman zastopal v državnem zboru, si zdaj ustavoverci še celó upali niso, kakega kandidata volilcem nasvetovati in so s tem svetu kazali, da ni več ustavovercev na Kranjskem, pa „Laibacherico“ še karajo za to, da je s plajščem bratinske ljubezni pokrila grob ustavovercev! Ali Hans Kraus ni izvedel, da je v Kočevji volilo našega kandidata 15 nemških Kočevarjev in pa 8 slovenskih Kosteljcev? — V 6. listu se „Tagblatt“ raduje nad „krahom banke „Slovenije“ in pri tej priliki umiva glasovito dôbo kraljevanja ustavovercev, češ, da „Gründungsaera der Verfassungspartei“ ni zakrivila propada banke „Slovenije“ — „die Lieblingsschöpfung des Bleiweis-Costa“. Ljubljanski butelj se dela, kakor da bi ne vedel, kar ves slovenski svet vé, da banke „Slovenije“, ki se je rodila v Celji, stvaritelj je bil glasoviti Nemec Treuenstein in da dr. Jan. Bleiweis se ni nikdar udeleževal ne stvaritve ne nesrečnega gospodarstva te banke. Slovenci, žalibog premalo izurjeni v nemških „Gründungah“, so se v Celji vsedli Nemcu na limanice in tako v veliko škodo zabredli!

☞ **Naše živinorejce opozorujemo na prodajo muriških goved v soboto dopoldne**, kakor je bilo v zadnjem našem listu razglašeno.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Jutri se odpre zopet zbornica poslancev. Na dnevnem redo stojé sledeči predmeti: 1. Prvo čitanje predloga poslanca dr. Kronawettera, naj se dopusti, da se odborove razprave o vladnem načrtu premenjene obrtnijske postave obravnavajo javno. 2. Prvo čitanje poslanca dr. Gregerja, naj se premeni kazenska postava gledé na objektivno postopanje v časnikih. 3. Volitev odbora 15 udov za razpravo petecije zdravnikov, da se uredi stanje zdravnikov (zdravniške zbornice). 4. Drugo čitanje predloga poslanca Lienbachera gledé premembe §. §. 448. 457 in 460 kazenske postave od leta 1873.

— Vojvoda Würtenberg, dozdaj civilni in vojaški guverner v Bosni je prišel 7. dne t. m. na Dunaj, da se udeleži razprav o bosniškem proračunu za letošnje leto. Al za gotovo se pripoveduje, da vojvode Würtemberga ne bode več nazaj v Bosno, ampak da na njegovo mesto pride fml. baron Jovanović ali pa poljski poslanec v dunajskem državnem zboru grof Mieroszovsky, ki se je sam ponudil vladi za službo v Bosni. Stvar na Dunaji še ni odločena, ali v Bosni ostane cvilna in vojaška uprava v eni roki zedinjena kakor dozdaj, ali da se razdelí na dvoje. Nikakor pa ne bil Poljak Mieroszevsky tù na pravem mestu, ker ne zna jezika in ne pozna dežele prav nič. Da bi pa le ne bil to zopet nov eksperiment, po kterim bi se potrosilo denarja veliko brez vspeha! Žalibog, da Avstrija ne zna uprave v Bosni in Hercegovini tako prijeti, da se doseže cilj okupacije!

— Na Dunaj je unidan zopet prišla k cesarju deputacija muhamedancev s pritožbami. To je stara navada turčinov, da imajo zoper kristjane zmerom polne koše pritožeb; prešnji čas bili so s pritožbami vsak hip v Carigradu pri sultanu, zdaj hodijo isto tako na Dunaj, čeravno kristjani veliko več vzroka imajo do pritožeb tlačenja po turkih.

— O spomenici češki zarad izpeljave §. 19. osnovnih državnih postav, katero posebna vladna komisija pod predsedstvom ministra dr. Pražaka razpravlja, pišejo „Polit. Frag.“, da „delo čvrsto napreduje in da ni dvombe, da bodo sklepi te komisije večidel ugajali Čehom. Večidel — pravi omenjeni časnik — zato, ker vseh zahtev hipoma in na drobno po črkah spomenice ni moči (?) izvršiti.

Ogersko. — Kakor se zdaj kaže, bodo Magjari morali 50 milijonov gold. na pósodo vzeti, ker zarad mnogostranske revščine se ne bodo davki dali izterjati.

Nemčija. — Judje zdaj tudi Nemcem delajo velike skrbí, kajti kakor listje in trava se množijo Abrahamovi sinovi tudi v Nemčiji in se bogatijo s žulji kristijanov. Zato tudi ni čuda, da imajo večino časnikov v svojih rokah. — Nedavno so v Berolinu našli skrivno tiskarnico; iz pisem, ki so jih ondi našli, je razvidno, da so prekucijske stranke na Nemškem, Ruskem in v Švajci ozki zvezi med seboj.

Francosko. — Res, strašansk je program, ki ga je nova francoska vlada te dni oklicala. Uradnikom, ki ne trobijo v rog njenega liberalizma, se nemudoma vzamejo službe, šole morajo popolnem biti brezverske, boj se napoveduje vsi duhovščini, armada se mora predrugačiti itd. — na kratko rečeno: vsa načela grozovite revolucije od leta 1789. imajo obveljati!

Italija. — Pri pogrebu generala Avezzana, predsednika „Italija irredenta“ se je te dni zopet videlo, kakošne sovražnike ima Avstrija tudi med ministri italijanskimi. In mi božamo „irredentarje“!!

Za siromake Istrijane

je gosp. dr. Ulaga, dekan v Konjicah, poslal od konjiških farmanov nabranih 22 gold.

Žitna cena

v Ljubljani 7. januarija 1880.

Hektoliter: pšenice domače 10 gold. 7 kr. — banaške 31 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. — kr. — soršice 7 gold. 99 kr. — rži 5 gold. 39 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — ovsa 2 gold. 31 kr. — Krompir 2 gold. 76 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.